

УДК 343.98(043.2)

Шидловський В. П., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н., доцент

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Чинне кримінальне процесуальне законодавство встановлює, що огляд є одним із видів слідчих (розшукових) дій, спрямованих на виявлення та фіксацію відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення, який проводить слідчий, прокурор, а саме: огляд місцевості, приміщення, речей та документів [1].

Огляд місця події – невідкладна слідча дія, спрямована на встановлення, фіксацію і вивчення обстановки місця події, слідів злочину і злочинця та інших фактичних даних, що дозволяють разом з іншими доказами зробити висновок про подію, що відбулася.

Метою огляду місця події є: виявлення, фіксація, вилучення, дослідження та оцінка об'єктів і слідів злочину, що стосуються справи; з'ясування обставин події злочину; виявлення і вивчення інших обставин і речових доказів, що мають значення для розслідування справи; отримання початкової інформації при висуненні версій; отримання банку даних для організації розшуку злочинця; отримання даних про обставини, що сприяють скоєнню злочину [2].

У криміналістичній науці встановилася думка про те, що огляд місця події проводиться в три етапи: підготовчий, робочий і заключний.

Підготовчий етап починається з моменту прийняття слідчим рішення про проведення огляду. Приймавши таке рішення, слідчий повинен: забезпечити охорону місця події до свого прибуття, тобто не допустити до нього сторонніх осіб і забезпечити збереження і недоторканність обстановки і слідів кримінального правопорушення; вжити заходи до запобігання або ослаблення шкідливих наслідків кримінального правопорушення.

З моменту прибуття слідчого, прокурора на місце події починається другий період підготовчого етапу. Безпосередньому огляду передують: вжиття заходів для надання необхідної медичної допомоги потерпілим, якщо вона не була надана; видалення з місця події всіх сторонніх осіб; залучення, при необхідності, до участі в огляді понятих і остаточне вирішення кола інших учасників огляду; збирання шляхом опитування попередніх відомостей; проведення інших невідкладних дій, спрямованих

на поліпшення умов огляду.

Робочий етап огляду місця події складається з загального і детального огляду. Загальний огляд починається з огляду місця події з метою орієнтування; визначення кордонів огляду; визначення послідовності огляду; вибору позиції для орієнтуючої та оглядової фотозйомки. По закінченню загального слідчий переходить до детального огляду, під час якого: об'єкти ретельно і детально оглядаються; приймаються всі доступні заходи до розшуку і виявлення на самому місці події і на окремих об'єктах слідів кримінального правопорушення.

Заключний етап огляду місця події. Закінчивши дослідження об'єктів на місці події, слідчий переходить до заключного етапу огляду: складає протокол огляду і необхідні плани, схеми та креслення; при необхідності робить дактилоскопіювання трупа і відправляє в морг; упаковує об'єкти, вилучені з місця події; вживає заходів по заявам, що надійшли від учасників огляду й інших осіб [3].

Існують певні особливості в залученні окремих видів спеціалістів. Так, організація участі кінологів зі службово-розшуковою собакою потребує оптимізації. Неправильним є те, коли слідчо-оперативна група, виїхавши за повідомленням про вчинене кримінальне правопорушення, має організувати прибуття кінологів на місце події. Це суперечить положенню про невідкладність проведення огляду місця події. Також варто відмітити, що застосування службово-розшукової собаки ефективно у приватному секторі, а у багатоповерхових будинках це не завжди доцільно. Кінолог із такою собакою першим (перед членами слідчо-оперативної групи) має заходити до приміщень чи інших об'єктів для недопущення знищення одорологічних слідів. На сьогодні суттєві труднощі має організація залучення судово-медичного експерта до огляду місця події та огляду трупа. На практиці один судово-медичний експерт під час чергування обслуговує декілька районів у місті. Тому огляди можуть відбуватися і через добу після настанні смерті особи. Труднощі виникають і в організації залучення аквалангістів і водолазів до огляду водоймищ і пошуку трупів. У цих випадках слідчому складно керувати діями спеціалістів. Як правило, слідчі записують інформацію, що надає йому водолаз під час такого огляду.

Варто також звернутися до питань тактики залучення спеціалістів до огляду місця події. Слід зауважити, що в наукових джерелах з криміналістики дані проблеми не розглядаються, а висвітлюються лише окремі тактичні особливості. Так, на практиці мають місце невірні підходи щодо тактики залучення спеціалістів до огляду місця події. В одній ситуації слідчі відмовляються проводити огляд до прибуття спеціаліста. В іншій – уже до прибуття слідчого на місце події спеціаліст самостійно проводить огляд, а слідчий з його слів записує інформацію про виявлені об'єкти, не оглянувши місце події. Тому доцільним уявляється спільний

огляд місця події слідчим і спеціалістом. Якщо існує декілька місць подій, на практиці слідчий і спеціаліст окремо один від одного здійснюють огляд, що є невірним.

Отже, огляд місця події має достатню теоретичну основу: розроблені методи, тактики проведення, існує чітка послідовність дії осіб, залучених до даної процедури. Проте існують і деякі прогалини та недоопрацювання даного питання, як теоретично, так і законодавчо.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Маркус В.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Кондор, 2007, 558 с.
3. Погорецький М.А. Криміналістика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2015, 544 с.

УДК 343.223(043.2)

Ярошенко В. А., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоєва В. П., к.ю.н., доцент

ВІДМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНУ ВІД МАЛОЗНАЧНОГО ДІЯННЯ

Поняття злочину є однією з найголовніших категорій кримінального права, адже саме воно є підґрунтям для широкого спектру регулювання кримінально-правових відносин. У сучасних умовах все частіше мають місце діяння, які вважаються злочинними лише формально, та не підпадають під ознаки складу злочину. Правова природа таких діянь досить специфічна і неоднозначна, тому вимагає більшої уваги.

Звертаючись до КК України, зокрема до ч. 1 ст. 11, можна зазначити, що законодавець визначив чітко всі необхідні ознаки змісту злочину: діяння; суспільна небезпека; протиправність; винність; вчинення суб'єктом та караність [1, с. 8].

Визначивши всі ознаки злочину, у ч. 2 ст. 11 КК України передбачено випадок, коли наявність у діянні лише формальних ознак будь-якого складу злочину, передбаченого законом, ще не є доказом того, що діяння злочинне. Згідно із ч. 2 ст. 11 КК України не є злочином дія чи бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі. Проблема в тому, що КК України не дає чітких критеріїв при встановленні малозначності діяння. Малозначне діяння може мати тільки формальний склад, який міститься в сукупності об'єктивних та суб'єктивних ознак, які